

ВИКЛИКИ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ МІНІМІЗАЦІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ

©2021 МУЛЬСКА О. П., ГУДЗОВАТА О. О.

УДК 336.025:336.15
JEL: F02; G21; G28; R13; R58

Мульська О. П., Гудзовата О. О. Виклики фінансової глобалізації для розвитку територій України: напрями мінімізації та регулювання

Активний розвиток цифрових технологій, зокрема Інтернет-банкінг, алгоритмічна торгівля, Індустрія великих даних, кредитні електронні платформи, Blockchain та криптовалюта з поступовою відмовою від готівкових розрахунків, спричиняє радикальну трансформацію фінансової системи більшості країн і створює нові виклики в грошовому кредитуванні та посилюють фінансові дисбаланси в регіональному розвитку України. Метою статті є поглиблення теоретичних і прикладних основ дослідження взаємозв'язку викликів глобалізації та фінансових дисбалансів у регіональному розвитку, обґрунтування основних напрямків їх регулювання та мінімізація негативних наслідків фінансової глобалізації. У статті визначено необхідність радикальної трансформації регіональних фінансових систем України та розроблення нової політики протидії викликам глобалізації з метою подолання фінансових дисбалансів у регіонах країни, а саме: чітке розмежування повноваження суб'єктів регіонального регулювання ринку криптовалют; здійснення фінансового регіонального моніторингу та контролю за суб'єктами первинного фінансового моніторингу; розвиток цифрової інфраструктури, створення умов для впровадження технологій сегментації мережі; перепідготовка та соціальна адаптація фінансових працівників завдяки активному розвитку інформаційних технологій. Протидія фінансовим злочинам, відмиванню грошей, транскордонним і міжнародним злочинам є ключовим компонентом подолання фінансових дисбалансів у розвитку регіонів України. Доведено, що запровадження комплексної системи мінімізації проявів тінізації грошово-кредитної сфери матиме позитивні результати в контексті посилення фінансової безпеки.

Ключові слова: виклики глобалізації, фінансові дисбаланси, регіональний розвиток, криптовалюта, фінансова система, регіональний моніторинг.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-164-170>

Рис.: 2. **Бібл.:** 22.

Мульська Ольга Петрівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу соціально-гуманітарного розвитку регіонів, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: oliuchka.mulska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1666-3971>

Researcher ID: ABA-7203-2020

Гудзовата Оксана Олегівна – доктор економічних наук, доцент, професор, Львівська бізнес-школа Українського католицького університету (вул. Козельницька, 2а, офіс 312, Львів, 79026, Україна)

E-mail: osjanka@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7739-9978>

UDC 336.025:336.15
JEL: F02; G21; G28; R13; R58

Mulska O. P., Gudzovata O. O. Challenges of Financial Globalization for the Development of the Territories of Ukraine: Directions of Minimization and Regulation

The active development of digital technologies, in particular Internet banking, algorithmic trading, big data industry, credit electronic platforms, blockchain and cryptocurrencies with a gradual abandonment of cash payments, causes a radical transformation of the financial system of most countries and creates new challenges in monetary lending and increases financial imbalances in the regional development of Ukraine. The article is aimed at deepening the theoretical and applied bases of the study of the mutual relationship between the challenges of globalization and financial imbalances in regional development, substantiating the main directions of their regulation, and minimizing the negative consequences of financial globalization. The article defines the need for a radical transformation of Ukraine's regional financial systems and the development of a new policy to counteract the challenges of globalization in order to overcome financial imbalances in the regions of the country, namely: clear separation of powers of the subjects of regional regulation of the cryptocurrency market; implementation of financial regional monitoring and control over the subjects of primary financial monitoring; development of digital infrastructure, creation of conditions for the implementation of network segmentation technologies; retraining and social adaptation of financial workers due to the active development of information technologies. Counteracting financial crime, money laundering, cross-border and international crime is a key component in overcoming financial imbalances in the development of Ukrainian regions. It is proved that the introduction of a comprehensive system of minimizing the manifestations of shadowing the monetary sector will have positive results in the context of strengthening financial security.

Keywords: challenges of globalization, financial imbalances, regional development, cryptocurrency, financial system, regional monitoring.

Fig.: 2. **Bibl.:** 22.

Mulska Olga P. – PhD (Economics), Senior Research Fellow of the Department of Social and Humanitarian Development of the Regions, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: oliuchka.mulska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1666-3971>

Researcher ID: ABA-7203-2020

Gudzovata Oksana O. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor, Lviv Business School of Ukrainian Catholic University (2a Kozelnytska Str., office 312, Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: osjanka@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7739-9978>

Кінець другого десятиліття ХХІ ст. характеризується переходом до нового типу інформаційного суспільства, який формується на базі масової роботизації, біокібернетичних систем, нанотехнологій, біотехнологій, штучного інтелекту та визначається як Четверта промислова революція, або Industry 4.0, що набуває масштабів одного з передових трендів глобального розвитку. Рушійною силою таких нововведень є саме інформаційні технології та цифрові платформи, які дозволяють не лише скоротити транзакційні витрати, а й здійснювати загальну операційну діяльність у глобальних масштабах. Водночас активний розвиток цифрових технологій, зокрема, Інтернет-банкінгу, алгоритмічної торгівлі, індустрії Big data, кредитних електронних платформ, блокчейну (Blockchain) і криптовалюти, із поступовою відмовою від готівкових розрахунків, обумовлює радикальну трансформацію фінансових систем більшості країн світу та формує нові виклики у грошово-кредитній сфері країни, посилює дивергенцію розвитку територій України, серед яких: зникнення банківської системи у класичному вигляді; руйнування депозитного ринку та системи накопичувального пенсійного забезпечення; радикальні зміни на регіональному ринку праці та соціальні зміни в результаті посилення фінансових дисбалансів.

У фінансовому просторі України сформувалася розгалужена мережа інноваційних платіжних систем, основу якої складають системи SWIFT, Reuters, Western Union, СЕП. У 2017 р. регіонам України надали послуги 36 систем переказу коштів, з яких 29 систем, створені резидентами, та 7 систем, створені нерезидентами. На регіональних ринках систем переказу коштів, створених резидентами, лідером за сумою переказів є міжнародна платіжна система «ТУМЕ» (1,36 млрд дол. США), тоді як серед систем переказу коштів, створених нерезидентами, – «Western Union» (51,9% усіх транскордонних переказів в Україну та 74,2% – з України) [1]. Отже, формування напрямів протидії викликам глобалізації з метою регулювання фінансових дисбалансів розвитку регіонів України є актуальною проблемою в Україні.

В Україні проблема регіонального розвитку перебуває у фокусі уваги низки наукових та освітніх установ, дослідників та експертів [2–6]. Ґрунтовний аналіз детермінант сучасної моделі ендегенного зростання регіонів, які узгоджуються з цілями концепції сталого розвитку, інклюзивного зростання та враховують сучасні закономірності регіонального розвитку, наведено в роботах науковців ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» [7–10]. Науковці Львівської школи регіоналістики у своїх наукових розробках акцентували увагу на роль фінансово-економічного потенціалу регіону як основи реалізації економічних можливостей територій, запропонували методичні підходи діагностики фінансових дисбалансів розвитку території і фінансових ризиків децентралізації [11–13].

Наукові дослідження глобалізації та особливості її впливу на ендегенний розвиток країни обґрунтовані у працях таких вітчизняних науковців, як: Кравчук Н. Я. [14], Пантелеєва Н. І. [15], Васильців Т. Г. [16].

Напрямок вітчизняних наукових досліджень головним чином зосереджений на аналізуванні впливу соціально-економічних факторів на ендегенно-орієнтований розвиток регіонів України. Однак відсутні ґрунтовні напрацювання щодо регулювання регіонального розвитку України в умовах поширення фінансових глобалізаційних викликів. Це приводить до необхідності пошуку нових теоретико-понятійних підходів до дослідження впливу фінансової глобалізації на розвиток територій, розробки засобів протидії глобалізації для забезпечення ефективного регулювання розвитком територій.

Мета статті полягає в поглибленні теоретико-прикладних засад дослідження взаємозв'язку викликів фінансової глобалізації та розвитку територій України, обґрунтуванні основних напрямів регулювання та мінімізації негативних наслідків фінансової глобалізації.

Функціонування сучасних платіжних систем генерує значні ризики та загрози національній фінансовій системі України та регіональному розвитку. Зокрема, в Україні, як у країні з недостатньо розвинутою банківською системою, де відбуваються збройні конфлікти, регіональні оператори послуг грошових переказів стають основними джерелами переказу або отримання коштів. Так, у 2018 р. Національний банк України скасував реєстрацію міжнародної платіжної системи «ТУМЕ» через здійснювання переказів коштів у співпраці із забороненою в Україні російською платіжною системою. Крім того, електронна платіжна система WebMoney також потрапила до списку санкцій, затверджених Радою національної безпеки і оборони у травні 2018 р. [17]. Крім того, посилює загрози фінансової безпеки й вихід поза межі банківської системи сегмента фінансових послуг, які надаються ІТ-компаніями, застосування яких останнім часом стрімко зростає. Електронні фінансові розрахунки із застосуванням систем (Chip-knip, QIWI, WebMoney, VisaCash) відносяться в Україні до електронних грошей, які на території України визнаються нефіатними грошима, тобто такими, які функціонують у недержавних платіжних системах або обіг яких не врегульовано нормативно-правовими актами.

Зауважимо, що останнім часом спостерігаються тенденції трансформації деяких функцій традиційних фінансово-кредитних інституцій, зокрема поступово формується інноваційний підхід до економічної взаємодії – «рівний рівному» (*peer-to-peer*, або p2p), який використовується для опису процесу видачі та отримання позик фізичними особами з мінімальним використанням традиційних фінансових інституцій як посередників. Використання кредитних електро-

них платформ дозволяє скоординувати дрібних позичальників, а також сформувані кредитні відносини за принципом «рівний рівному». За таких умов кредит виступає не як трансакція єдиного суб'єкта, а у вигляді акумульованого ряду розпорощених дрібних позик. При цьому активний розвиток платформи р2р-кредитування становить значну загрозу для банківських інституцій як суб'єктів кредитування, обмежуючи їм процентні доходи, які займають ліву частку в загальній структурі доходів банківського сектора. Якщо ще кілька років тому застосування інструментарію кредитних електронних платформ носило радше експериментальний характер, то сьогодні піонери цього ринку – «Landing Club», «Prosper» – мають мільярдну капіталізацію.

Водночас традиційна фінансова інфраструктура базується на централізованій, некодованій архітектурі баз даних із центром і периферією, при цьому є високою за вартістю, неефективною та нестійкою як до технологічних збоїв, так і до кібератак. Розбіжності між окремими базами даних або в самих базах можуть призвести до неузгодженості інформації про трансакції. Тому значна частина операційних витрат фінансових установ спрямована на генерування, комунікацію й узгодження величезних обсягів даних, що робить процес непрозорим і зтяжним, ускладнює своєчасний контроль регулятивних органів.

Технологія блокчейн активно розвивається в напрямі так званих альтернатив, відомих як «приватні блочні ланцюги» (ланцюги з правом доступу), які підвищують конфіденційність, прозорість, пропускну спроможність (важливі характеристики як для регульованих ринків капіталу, так і для баз даних), обмежуючи кількість учасників лише до відомих і погоджених сторін. Упродовж останнього періоду технологія блочних ланцюгів із периферійної інновації набуває ознак мейнстріму. Водночас великі світові фінансові інституції все частіше розглядають можливість використання технологій блокчейн, зокрема розпочинаються перші спроби їх комерційного впровадження. Вартість найбільш популярного майнера виробництва китайської компанії «Bitmain», що на сьогодні займає до 75% світового ринку, складає близько 2 тис. дол. США, а термін його окупності – близько 12 місяців.

Найвідомішою та найпопулярнішою криптовалютою є біткойн (Bitcoin), яку слід трактувати як інноваційну платіжну систему та новий вид грошей, що не має централізованого управління й емітентів. Використовуючи однорангову (peer-to-peer) технологію, біткойн функціонує без центрального органу управління чи банків, тоді як опрацювання трансакцій та емісія біткойнів виконується колективно учасниками мережі. Біткойн – це проект з відкритим початковим кодом, при цьому його архітектура публічна, кожен може стати учасником мережі. Трансакції із

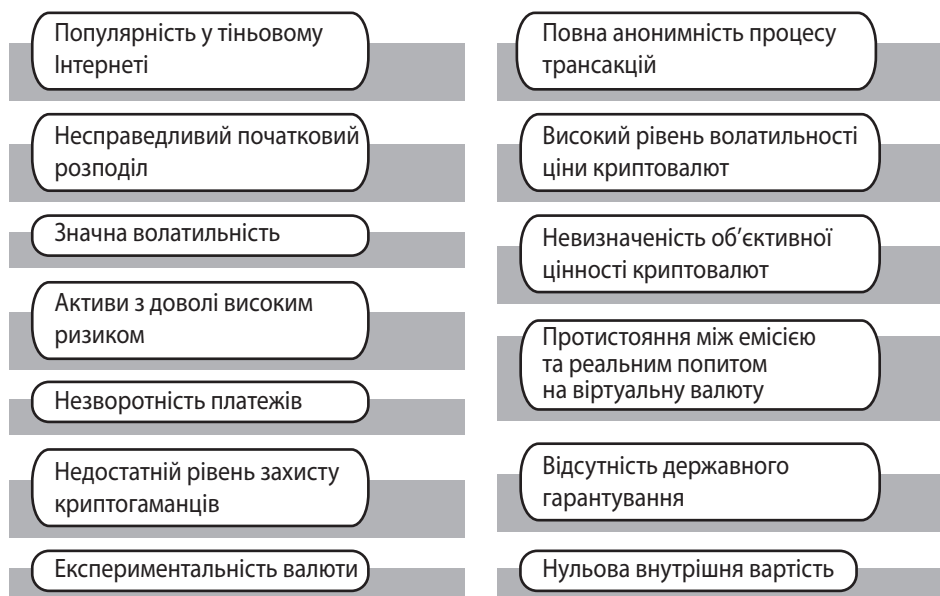
цифровим підписом між двома вузлами передаються до всіх вузлів мережі, а самі дані про переміщення коштів зберігаються в розподіленій базі даних. Для запобігання можливості втрати чужих грошей або використання своїх коштів двічі використовуються криптографічні методи. Локальна мережа криптовалют з передавання інформації здійснюється від програми до програми, а Інтернет-мережа відіграє роль транспортної системи. Завдяки своїм властивостям біткойн надає нові унікальні можливості, якими не володіє жодна традиційна платіжна система.

Адамо, що алгоритм спроектований так, що з розвитком системи та збільшенням грошової маси всередині генерація нових грошей стає дедалі складнішою в контексті обчислення завдання, вимагаючи все більше потужностей. Таким чином, якщо спочатку система активно залучає широкі маси учасників з мотивацією відносно легко отримати дохід, то на певній стадії постійного підвищення вартості генерації грошей стає вигідніше купувати вже готові монети, ніж намагатися згенерувати їх, що запускає вже стандартну біржову торгівлю, підвищуючи конвертованість і зовнішній попит на біткойн. За умови, коли загальна валютна база системи становитиме 21 млн монет, будь-який тип емісії буде повністю технічно зупинений у цілях уникнення інфляції, після чого система увійде в третю, заключну фазу – стабілізації [18].

Такі ознаки криптовалют, як дохідність, ліквідність, динаміка, анонімність, обмежений контроль, інноваційність і популярність, зумовили надвисокий інтерес до них з боку різних суб'єктів:

- ✦ інвесторів, які готові приймати високі ризики волатильності та недостатньої правової регульованості операцій з криптовалютами;
- ✦ майнерів, які отримують дохід за використання обчислювальних потужностей у цілях підтримки та розвитку платформ криптовалют;
- ✦ осіб, які залучують інвестиції у вигляді емісії та продажу криптовалют;
- ✦ сторін розрахунків за різними активами, до прикладу в банкоматах, ресторанах;
- ✦ сервісів обміну криптовалют, які не мають відповідних ліцензій і регулювання;
- ✦ традиційних біржових операторів, які запускають деривативи на криптовалюти;
- ✦ фінансових установ та операторів платіжних систем;
- ✦ розробників онлайн-застосунків;
- ✦ хакерів, які зазвичай вимагають плату за дешифрування даних саме в біткойнах.

Водночас функціонування ринку криптовалют характеризується низкою проблемних аспектів у фінансовій сфері на національному та регіональному рівнях (рис. 1). Так, обсяг виконаних робіт, необхідний для отримання однієї монети, більший у 500 ра-

Рис. 1. Проблемні аспекти каузального впливу ринку криптовалют на фінансову сферу: національний і регіональний рівні

Джерело: розроблено на основі даних [15, с. 27–29].

зів, ніж необхідний обсяг робіт для створення перших монет. Як наслідок, чим більше учасників приєднується до спільноти, тим важче стає генерувати монети за наявних обчислювальних потужностей.

Варто додати, що ринок криптовалют володіє високим рівнем волатильності, зокрема вартість біткойнів часто коливається протягом короткого проміжку часу, їхня об'єктивна цінність не виражена в реальних товарах і послугах, а їхня нульова внутрішня вартість означає високу ймовірність перетворення віртуальної валюти на «фінансову бульбашку».

Викликом для розробки механізмів регулювання регіональних фінансових ринків у сучасних умовах є необхідність адаптації вже існуючих регулятивних норм і розробки нових з метою зміцнення фінансової безпеки регіонів, попередження монополій, захисту споживачів, запобігання шахрайству, відмиванню грошей і фінансування тероризму. Крім того, в умовах глобалізації навіть ретельно розроблений регіональний режим регулювання для підтримання ефективності потребує національного управління та міжнародного співробітництва. Отже, складність завдання регіональних регуляторів полягає в тому, щоб використовувати переваги сучасних фінансових технологій і мінімізувати ризики, не нівелюючи, при цьому, розвиток інновацій у фінансовій сфері регіонів України.

Слід наголосити, що спостерігаються тенденції щодо популяризації використання віртуальних валют у протиправних фінансових схемах, зокрема для нелегальних трансакцій, торгівлі наркотиками, зброєю та іншими забороненими товарами. Особливо поширеним є факт використання криптовалют організо-

ваними злочинними угрупованнями як інструменту протиправної діяльності, пов'язаної із шахрайськими діями у сфері ІТ-технологій, так званих «фінансових пірамід». Основними факторами, які впливають на зростання вказаної тенденції, є: відсутність правового статусу віртуальних валют в Україні; відсутність як зовнішнього, так і внутрішнього адміністрування, а також центрів, які контролюють (повна децентралізація, що унеможливає зупинення операцій, накладення арештів); анонімність розрахунків тощо [19]. Як наслідок, гостро посилилася актуальність обґрунтування та реалізації дієвих засобів протидії викликам глобалізації для розвитку територій України (рис. 2).

Найбільшими викликами фінансової глобалізації для регіонального розвитку України ідентифіковано такі:

- ✦ втрата державної монополії на емісію грошей;
- ✦ зменшення сеньйоражу центральних банків;
- ✦ зменшення попиту на національну валюту, що зумовлює її знецінення та зміну швидкості обігу;
- ✦ зникнення банківської системи у класичному вигляді;
- ✦ руйнування депозитного ринку;
- ✦ неможливість проведення ефективної грошово-кредитної політики;
- ✦ експансійне проникнення на внутрішній ринок іноземних фінансових установ внаслідок заострення конкуренції та втрати ринкових позицій національними фінансовими установами;
- ✦ зменшення рівня впливу або усунення фінансових посередників;
- ✦ використання віртуальних валют у протиправних фінансових схемах, зокрема для не-

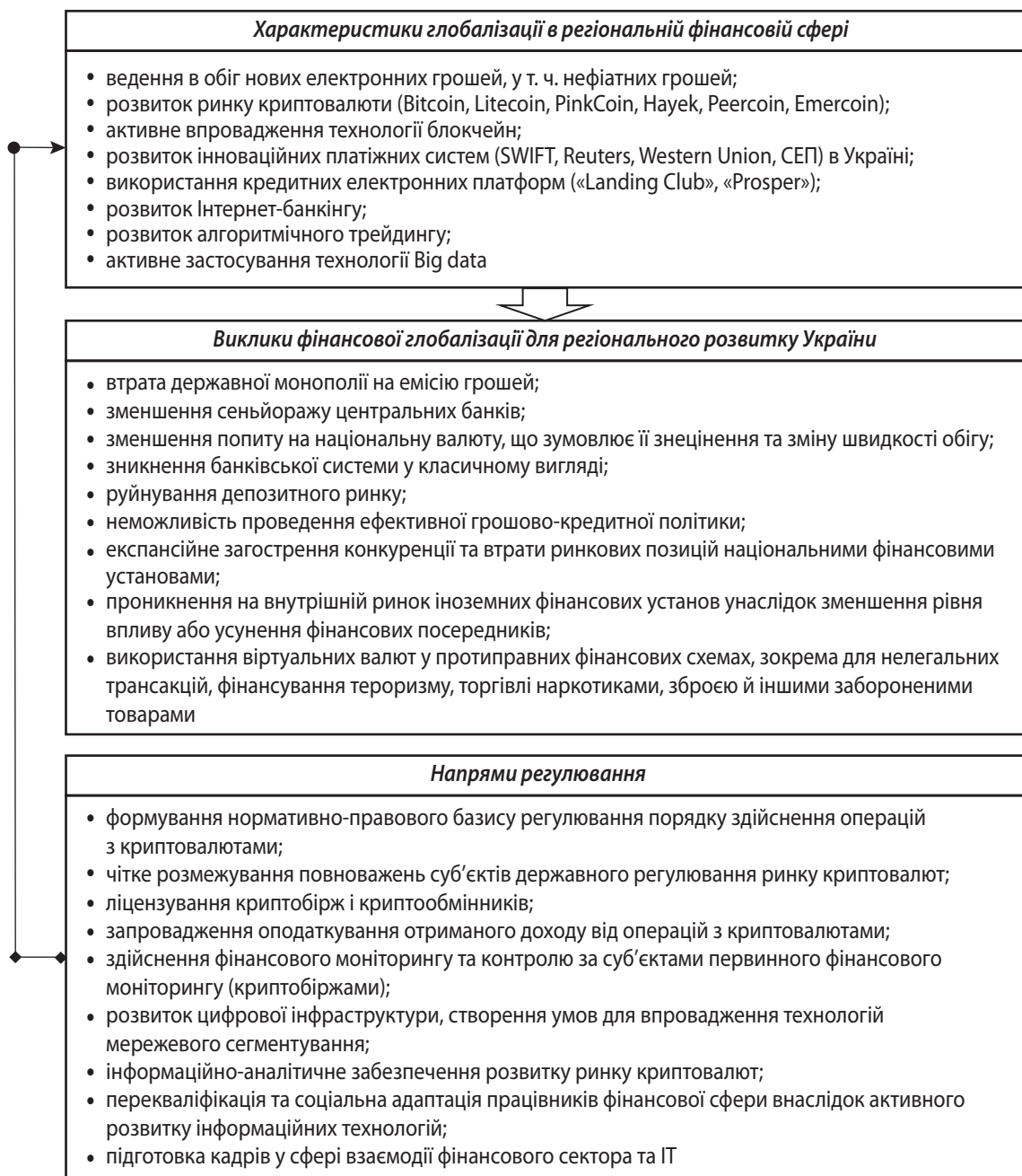

Рис. 2. Засоби протидії загрозам фінансової глобалізації для розвитку територій України

Джерело: авторська розробка.

легальних трансакцій, фінансування тероризму, торгівлі наркотиками, зброєю й іншими забороненими товарами.

Ефективним інструментом мінімізації негативних впливів фінансової глобалізації є внесення відповідних змін у чинне законодавство у сфері банківської діяльності та грошового обігу, а саме: у Закони України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». В Україні вже презентовано першу частину законодавчої бази щодо регулювання криптовалют. Зокрема, зареєстровано

законопроекти щодо створення умов для стимулювання розвитку діяльності криптовалют в Україні та їх видобування: «Про обіг криптовалют в Україні» від 6 жовтня 2017 р. № 7183 [20] та «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» від 10 жовтня 2017 р. № 7183-1 [21], якими передбачається введення 2% збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з кожної криптообмінної операції, що приведе до додаткових надходжень до Пенсійного фонду України та зменшить фінансування його дефіциту з Державного бюджету України. Крім того, законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо стимулювання ринку крипто-

валют та їх похідних в Україні)» від 10 березня 2018 р. № 7246 [22] передбачається звільнити від оподаткування прибутки підприємств, крім фінансових установ, що надають фінансові послуги на ринку криптовалют. При цьому, доходи від операцій з криптовалютами пропонуються не включати до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу, а операції з криптовалютами та видобуванням (майнингом) криптовалют віднести до операцій, що не є об'єктом оподаткування. Додамо, що регулювання ринку криптовалют і діяльності професійних учасників на ньому має здійснювати регулятор, сферами повноважень якого буде:

- ✦ встановлення організаційних і правових заasad діяльності професійних учасників ринку криптовалют;
- ✦ розробка та затвердження ліцензійних умов діяльності криптобірж та інших фінансових установ, що надають фінансові послуги на ринку криптовалют;
- ✦ ліцензування криптобірж та інших фінансових установ, що надають фінансові послуги на ринку криптовалют.

ВИСНОВКИ

Диджиталізація економіки генерує додаткові ризики глобалізації для фінансових дисбалансів регіонів України, але водночас створює нові можливості для подальшої інтеграції фінансового сектора й інформаційних технологій. При цьому, стратегічним викликом економічного зростання регіонів України є необхідність більш форсованого розвитку цифрової інфраструктури, формування цифрового суспільства, цифрової індустрії, а також створення умов для впровадження технологій мережевого сегментування, що в довгостроковій перспективі створить умови для нівелювання викликів глобалізації в умовах подолання регіональних фінансових дисбалансів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Про підсумки діяльності систем переказу коштів у 2017 р. URL: <http://finsb.com.ua/news-ua/pro-pidsumki-diyalnosti-sistem-perekazu-koshtiv-u-2017-r/>
2. Storonyanska I., Benovska L. Risks of administrative and financial decentralisation: theoretical hypotheses and empirical assessment. *Economic Annals*—XXI. 2017. Vol. 166. No. 7–8. P. 76–79. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V166-15>
3. Єгоров А. О., Лазнева І. О., Жеронкін Б. О. Глобальні дисбаланси та кризові процеси у світовій фінансово-економічній системі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 12. Ч. 1. С. 107–110. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/26.pdf
4. Корнеев М. В. Прояви дисбалансів руху фінансових ресурсів в економіці. *Науковий вісник Херсонського*

державного університету. Серія «Економічні науки». 2015. № 11. Ч. 3. С. 113–116.

5. Резнікова О. О., Цюкало В. Ю. Формування системи стратегічного планування і прогнозування у сфері національної безпеки України : аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1847/>
6. Шегда А. В. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2011. Вип. 26. С. 5–13. URL: http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_26/zb26_01.pdf
7. Децентралізація в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток території: методичні підходи та результати оцінювання : наукова доповідь. Львів : ІРД НАН України, 2018. 144 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180705.pdf>
8. Стале ендегенне зростання регіонів України в умовах децентралізації : монографія / за ред. І. З. Сторонянської. Львів, 2019. 601 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190009.pdf>
9. Шульц С. Л. Регіональна політика в Україні: еволюційні засади та стратегічні перспективи. *Регіональна економіка*. 2014. № 3. С. 26–36.
10. Територіальний розвиток і регіональна політика: Виклики та пріоритети сталого ендегенного зростання регіонів України в умовах сучасних реформ / наук. ред. В. С. Кравців. Львів, 2018. 157 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf>
11. Voznyak H., Kloba L., Kloba T. Financial imbalances in the endogenous development of regions: an assessment attempt. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu*. 2020. Т. 89. Nr. 2. S. 67–82. DOI: 10.26349/zn.wsb.w.poznaniu.0089.06
12. Возняк Г. В. Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ : монографія. Львів, 2016. 520 с.
13. Сторонянська І. З., Беневська Л. Я. Ефективність використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів: проблемно-орієнтований аналіз. *Стратегічні пріоритети*. 2014. № 1. С. 84–90.
14. Кравчук Н. Я. Концептуалізація глобальних фінансових дисбалансів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2013. № 3. С. 153–159. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/3\(68\)/uazt_2013_3_18.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/3(68)/uazt_2013_3_18.pdf)
15. Пантелєєва Н. Нові форми грошей в умовах формування інформаційного суспільства. *Вісник НБУ*. 2015. № 5. С. 25–31.
16. Васильців Т. Г., Гудзовата О. О. Інструменти детінізації грошово-кредитного сектору в системі забезпечення фінансової безпеки України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 4. С. 95–101. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20184\(132\)/sep20184\(132\)_095_VasylytsivT,HudzovataO.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20184(132)/sep20184(132)_095_VasylytsivT,HudzovataO.pdf)
17. Ризики тероризму та сепаратизму – 2017 / Державна служба фінансового моніторингу України. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/DepFinMon/Ризики_тероризму_та_сепаратизму.pdf
18. Мітрашевська А. Що таке біткойн і чому він такий дорогий? URL: <http://zbruc.eu/node/5340>
19. Ризики використання готівки – 2017 / Державна служба фінансового моніторингу України. URL: https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/Ризики_використання_готівки_2017_Nalichka.pdf

20. Проект Закону України «Про обіг криптовалюти в Україні» від 06.10.2017 р. № 7183. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684
21. Проект Закону України «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» від 10.10.2017 р. № 7183-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710
22. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні)» від 30.10.2017 р. № 7246. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=62816

REFERENCES

- “Detsentralizatsiia v Ukraini ta yii vplyv na sotsialno-ekonomichni rozvytok terytorii: metodychni pidkhody ta rezultaty otsiniuvannia : naukova dopovid” [Decentralization in Ukraine and Its Impact on the Socio-economic Development of Territories: Methodological Approaches and Evaluation Results: Scientific Report]. Lviv : IRD NAN Ukraine, 2018. <http://ird.gov.ua/irdp/p20180705.pdf>
- Kornieiev, M. V. “Proiavy dysbalansiv rukhu finansovykh resursiv v ekonomitsi” [Displays of Imbalances of Motion Financial Resources in Economy]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, vol. 3, no. 11 (2015): 113-116.
- Kravchuk, N. Ya. “Kontseptualizatsiia hlobalnykh finansovykh dysbalansiv” [Conceptualisation of Global Financial Imbalances]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 3 (2013): 153-159. [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/3\(68\)/uazt_2013_3_18.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/3(68)/uazt_2013_3_18.pdf)
- [Legal Act of Ukraine] (2017). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684
- [Legal Act of Ukraine] (2017). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710
- [Legal Act of Ukraine] (2017). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=62816
- Mitrashevska, A. “Shcho take bitcoin i chomu vin takyi drohyi?” [What Is Bitcoin and Why Is It So Expensive?]. <http://zbruc.eu/node/5340>
- “Pro pidsumky diialnosti system perekazu koshtiv u 2017 r.” [On the Results of the Transfer of Funds in 2017]. <http://finsb.com.ua/news-ua/pro-pidsumki-diyalnosti-sistem-perekazu-koshtiv-u-2017-r/>
- Pantieliieva, N. “Novi formy hroshei v umovakh formuvannia informatsiinoho suspilstva” [New Forms of Money in Formation of the Information Society]. *Visnyk NBU*, no. 5 (2015): 25-31.
- “Ryzyky teroryzmu ta separatyzmu – 2017” [Risks of Terrorism and Separatism – 2017]. Derzhavna sluzhba finansovoho monitorynhu Ukrainy. https://www.nfp.gov.ua/files/DepFinMon/Ризи́ки_тероризму_та_сепаратизму.pdf
- “Ryzyky vykorystannia hotivky – 2017” [Risks of Using Cash – 2017]. Derzhavna sluzhba finansovoho monitorynhu Ukrainy. https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/Ризи́ки_використання_готівки_2017_Nalichka.pdf
- Reznikova, O. O., and Tsiukalo, V. Yu. *Formuvannia systemy stratehichnogo planuvannia i prohnozuvannia u sferi natsionalnoi bezpeky Ukrainy : analitychna zapyska*

- [Formation of a System of Strategic Planning and Forecasting in the Field of National Security of Ukraine: An Analytical Note]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. <http://old2.niss.gov.ua/articles/1847/>
- “Stale endohenne zrostantia rehioniv Ukrainy v umovakh detsentralizatsii” [Sustainable Endogenous Growth of Regions of Ukraine in the Conditions of Decentralization]. <http://ird.gov.ua/irdp/p20190009.pdf>
- Shehda, A. V. “Pryiniattia upravlinskykh rishen v umovakh nevyznachenosti ta ryzyku” [Making Management Decisions in Conditions of Uncertainty and Risk]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, is. 26 (2011): 5-13. http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_26/zb26_01.pdf
- Shults, S. L. “Rehionalna polityka v Ukraini: evoliutsiini zasady ta stratehichni perspektyvy” [Regional Policy in Ukraine: evolutionary principles and strategic perspectives]. *Rehionalna ekonomika*, no. 3 (2014): 26-36.
- Storonianska, I. Z., and Benovska, L. Ya. “Efektyvnist vykorystannia finansovykh resursiv mistsevnykh biudzhetyv: problemno-orientovanyi analiz” [Efficiency of Use of Financial Resources of Local Budgets: Problem-oriented Analysis]. *Stratehichni priorytety*, no. 1 (2014): 84-90.
- Storonyanska, I., and Benovska, L. “Risks of administrative and financial decentralisation: theoretical hypotheses and empirical assessment”. *Economic Annals-XXI*, vol. 166, no. 7-8 (2017): 76-79. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V166-15>
- “Terytorialnyi rozvytok i rehionalna polityka: Vyklyky ta priorytety staloho endohennoho zrostantia rehioniv Ukrainy v umovakh suchasnykh reform” [Territorial Development and Regional Policy: Challenges and Priorities of Sustainable Endogenous Growth of Ukraine's Regions in the Context of Modern Reforms]. Lviv, 2018. <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf>
- Vasyltsiv, T. H., and Hudzovata, O. O. “Instrumenty detinizatsii hroshovo-kredytnoho sektoru v systemi zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy” [Instruments for the Depilation of the Monetary Sector in the System of Financial Security of Ukraine]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, is. 4 (2018): 95-101. [http://ird.gov.ua/sep/sep20184\(132\)/sep20184\(132\)_095_VasyltsivT,HudzovataO.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20184(132)/sep20184(132)_095_VasyltsivT,HudzovataO.pdf)
- Vozniak, H. V. *Biudzhetsna polityka rozvytku rehioniv Ukrainy: suchasna paradyhma ta oriientyry podalshykh reform* [Budget Policy of Development of Regions of Ukraine: Modern Paradigm and Guidelines for Further Reforms]. Lviv, 2016.
- Voznyak, H., Kloba, L., and Kloba, T. “Financial imbalances in the endogenous development of regions: an assessment attempt”. *Zeszyty Naukowe Wyzszej Szkoły Bankowej w Poznaniu*, vol. 89, no. 2 (2020): 67-82.
- Yehorov, A. O., Lazneva, I. O., and Zheronkin, B. O. “Hlobalni dysbalansy ta kryzovi protsesy u svitovii finansovoeconomichnii systemi” [Global Imbalances and Crisis Processes in the World Financial and Economic System]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, is. 12, part 1 (2017): 107-110. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/26.pdf